

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17. listopadu 49

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu „Výuka moderně“
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205**

Šablona: III/2 Dějepis

Sada: 1

Číslo materiálu v sadě: 7

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název: Starověký Řím

Jméno autora: Mgr. Vladislava Heglasová

Předmět: Dějepis

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: římská říše, Italikové, patriciové a plebejové, triumvirát, císařství

Cílová skupina: žák 1. ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Žák dovede popsat počátky starověkého Říma v době království a vývoj římské říše od republiky po císařství, vysvětlí fungování římské společnosti, zhodnotí roli významných osobností římské říše a zdůvodní rozpad římského impéria.

Metodický list/anotace

Výkladová prezentace ukazuje cestu starověkého Říma od jeho počátku na Apeninském poloostrově v době království přes období republiky, vrchol moci římské říše v době císařství až po její pád. Pomocí prezentace a dílčích úkolů má žák také pochopit, jak fungovala klasická otrokářská společnost za různých politických forem vládnutí.

Datum vytvoření: 1.10. 2012

Starověký Řím

- **kolem roku 1000 př. n. l.** – na Apeninský poloostrov ze severu přicházejí indoevropské kmeny **ITALIKŮ** - střetávají se s vyspělejší kulturou **Etrusků, Řeků a Féničanů**
- **753 př. n. l.** - založení **Říma** Latiny nebo Etrusky (podle pověsti bratři Romulus a Remus)
- **KRÁLOVSTVÍ**
(*3 kmeny, 30 kurií, 300 rodů, 5 tříd podle majetku – povinnost postavit do vojska určitý počet setnin*)

Vlčice kojící Romula a Rema

Obrázek č. 1

- **510 př. n. l. - REBUBLIKA**
(z latiny „*res publica*“ = věc veřejná)
- **přelom 5. a 4. stol. př. n. l.** – Keltové (Galové) pronikli do severní Itálie a zlomili moc Etrusků
- **272 př. n. l.** - porazil Řím poslední řecké město Tarent - **sjednocení Itálie** kromě keltské oblasti na severu – „Předalpská Galie“)

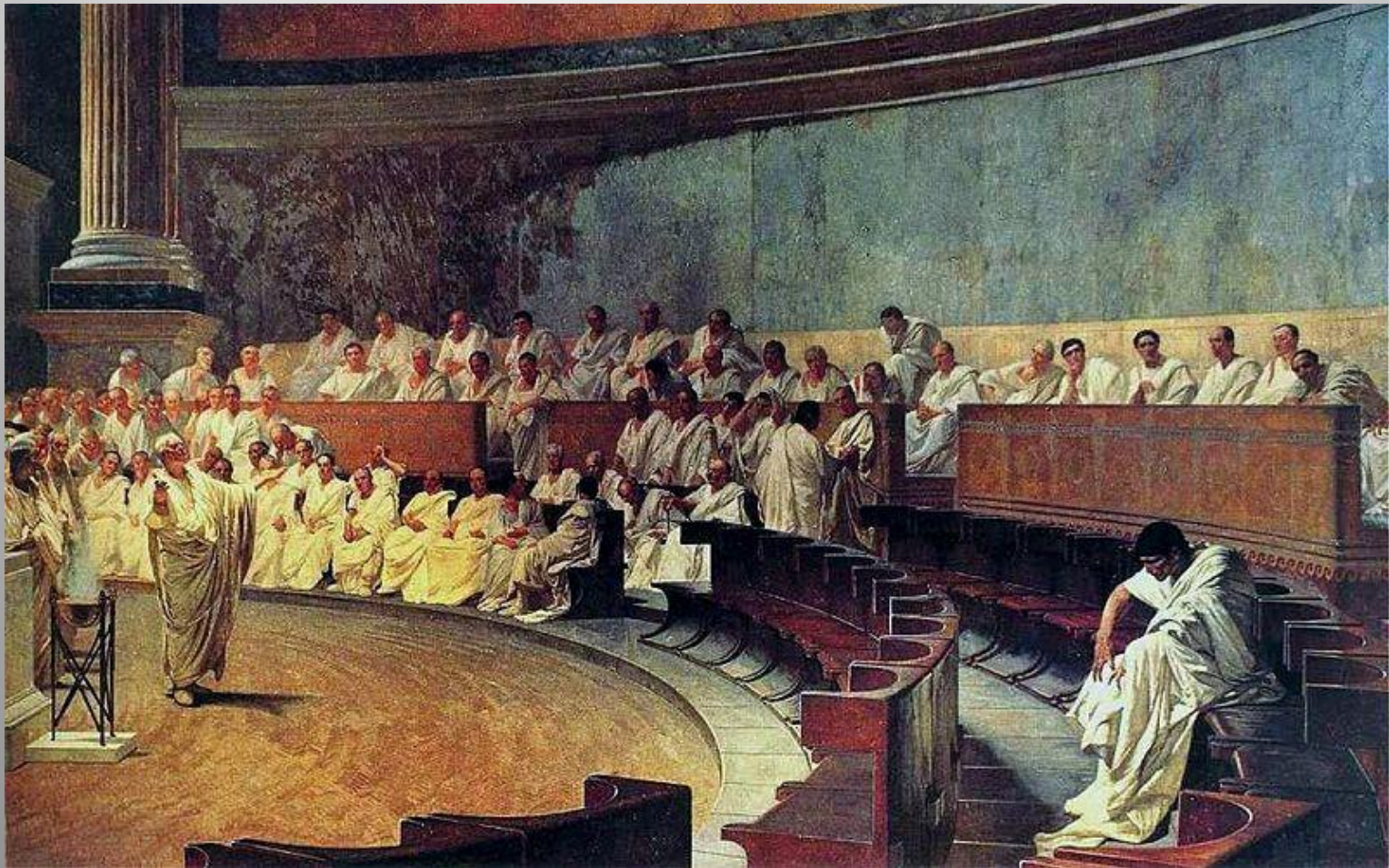
obyvatelstvo Říma:

- **patriciové** (urození) a **plebejové** (neurození)
- v čele *dva konzulové* nebo *1 diktátor*
- *tribun lidu* (zástupce plebejů)

Zasedání senátu

obraz z 19. století

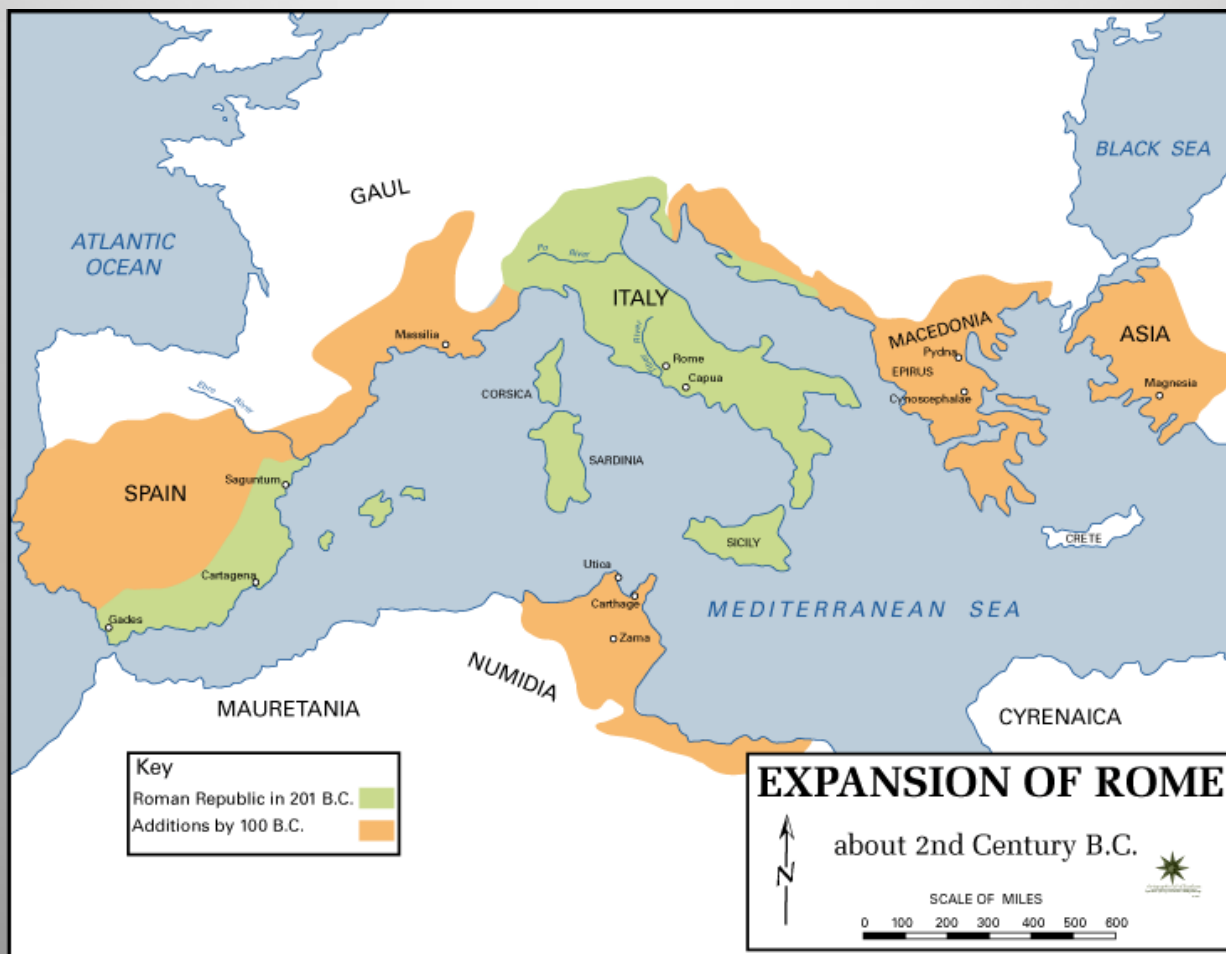
Obrázek č. 2

- **Punské války** – mezi Římem a Kartágem o Sicílii (skončily porážkou Kartága)
- Řím se stává postupně pánem Středomoří
- Římská říše – klasický otrokářský stát založený na práci otroků a rozdělený na provincie
- **73 – 71 př. n. l. – Spartakovo povstání otroků** (velký počet chudých bezzemků, problém vojska)
- pokus o provedení pozemkové reformy – *bratři Gracchové*
- hluboká krize římské republiky
- zavedení žoldnéřské armády

Expanze římské republiky ve 2. stol. př. n. l.

Obrázek č. 3

Hannibal - největší nepřítel Říma

Obrázek č. 4

Hannibal – kartaginský generál, jeden z nejvýznamnějších vojevůdců světových dějin, proslul pochodem přes Pyreneje a Alpy na Apeninský poloostrov (2. punská válka, 218-201 př.n.l.). V r. 215 př.n.l. způsobil Římanům nejtěžší porážku v bitvě u Kann, Řím přivedl na pokraj skázy.

Diktatura

1. TRIUMVIRÁT

- Pompeius, Crassus, Caesar

G.J. Caesar – dobyl Galii, Britanii, oblíben u vojska, zvolen konzulem, roku 44 př. n. l. – zavražděn stoupenci republiky

2. TRIUMVIRÁT

- Antonius, Lepidus, Octavianus

Octavianus – nejvlivnější, občanská válka, porazil Antonia a Kleopatru roku 31 př. n. l. v bitvě u Aktia

Úkol:

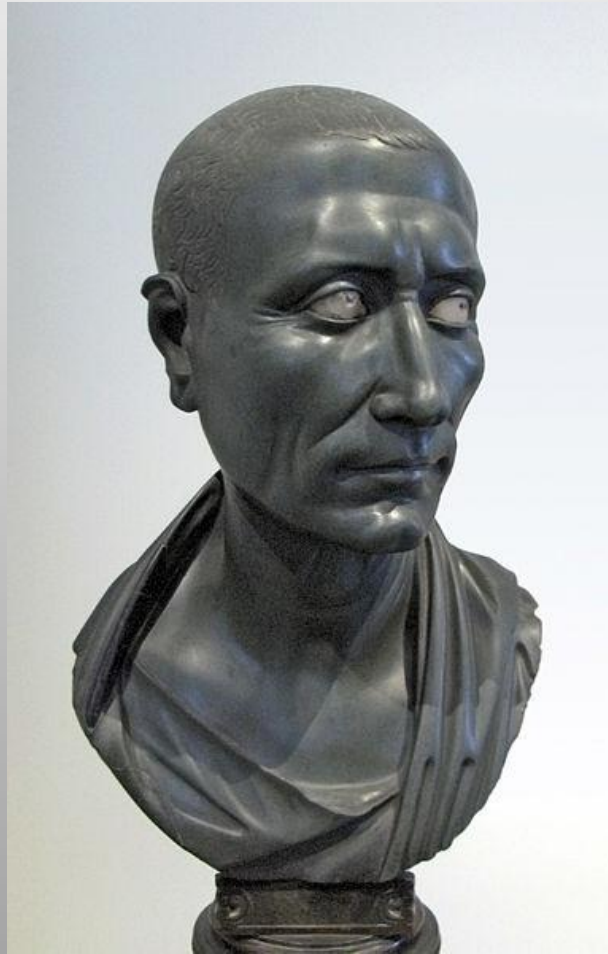
Proč zvítězila ve starověkém Římě diktatura nad republikou a vývoj směřoval k císařství?

Řešení:

Republika jako forma vlády byla neudržitelná s rostoucími mocenskými ambicemi římských politiků a rozšiřujícím se územím římského státu, které se proměnilo v mocné impérium a toto bylo udržitelné jedině diktaturou, nejlépe jednoho silného jedince – císaře opírajícího se o dobře organizovanou armádu a propracovaný byrokratický aparát řízený z jednoho centra.

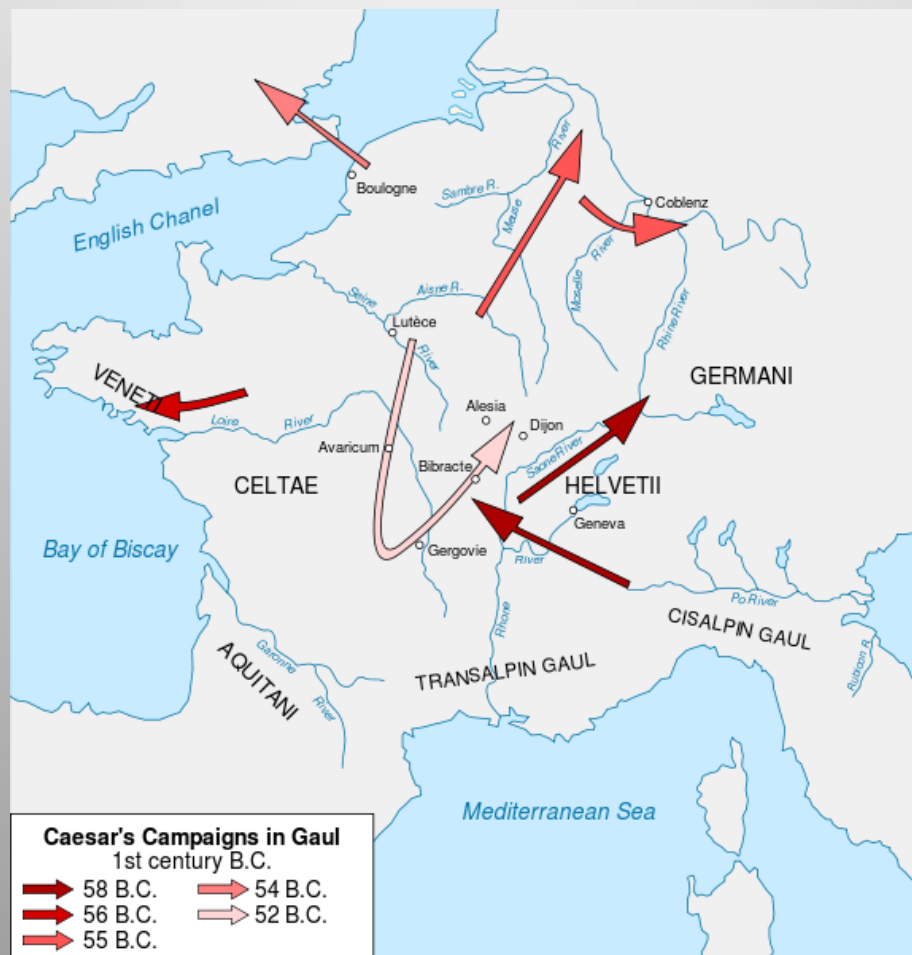
Busta Julia Caesara

Obrázek č. 5

Caesarova tažení v Galii

Obrázek č. 6

Smrt Caesara od Vincenza Camucciniho

Obrázek č. 7

RANÉ CÍSAŘSTVÍ – principát (27 př.n.l. – 284 n.l.)

- **Octavianus** (adoptivní syn Caesarův)- první císař, vládl 40 let (titul „*Augustus*“ – vznešený, „*princeps*“ – první mezi rovnými)
- spojení absolutistické vlády s republikánskou tradicí, oporou vojsko, osobní pretoriánská garda, omezil moc nobility, budování staveb, ulic ap., mecenáš umění
- po občanských válkách započata dlouhá etapa míru a prosperity Říma, Augustův nový řád díky tomu přetrval více než 300 let až do vlády císaře Diocletiana
- četné války, zabezpečení hranice říše od Atlantiku po řeku Eufrat a od Britanie po Saharu

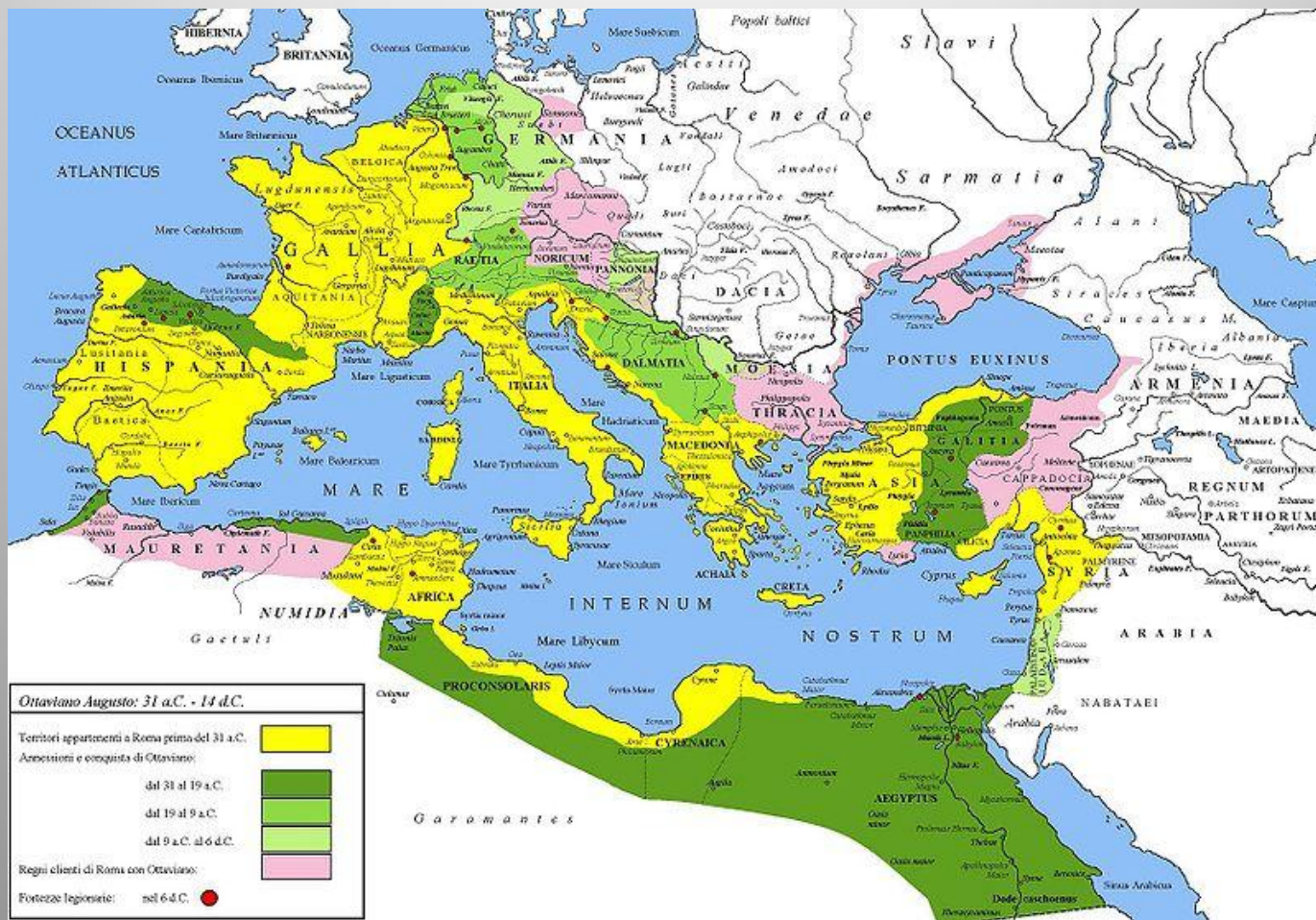
Augustus z Prima Porty

Obrázek č. 8

Rozsah římské říše za Augusta

Obrázek č. 9

Bitva u Aktia

obraz od Lorenza Castra

Obrázek č. 10

- Augustovi nástupci:

Tiberius

Caligula

Claudius

Nero

Titus

Traianus

Hadrianus

Marcus Aurelius

- krize říše, pronásledování křesťanů

POZDNÍ CÍSAŘSTVÍ – dominát (284 – 476 n. l.)

otevřená monarchie (dominus = pán)

Diocletianus – nastolení **vojenské diktatury**, rozdělení impéria na diecéze, barbarizace armády, zavedl „daň z hlavy“, oživil výrobu a obchod, největší pronásledování křesťanů

Konstantin Veliký – vydal roku **313** Edikt milánský, kterým **zrovnoprávnil křesťanství** s ostatními náboženstvími (jednotící ideologie říše)
Konstantinopolis – hlavní město římské říše

Juliánus – odpadlík od křesťanství

- **395** - rozdělení říše na **východořímskou** a **západořímskou**
- **476** – **zánik říše západořímské**, germánský vojevůdce **Odoakar** sesadil posledního římského císaře **Romula Augusta**

Úkol: Jaké byly hlavní příčiny zániku západořímské říše?

Odoakar triumfálně stojící před posledním západořímským císařem Romulem Augustem

Obrázek č 11

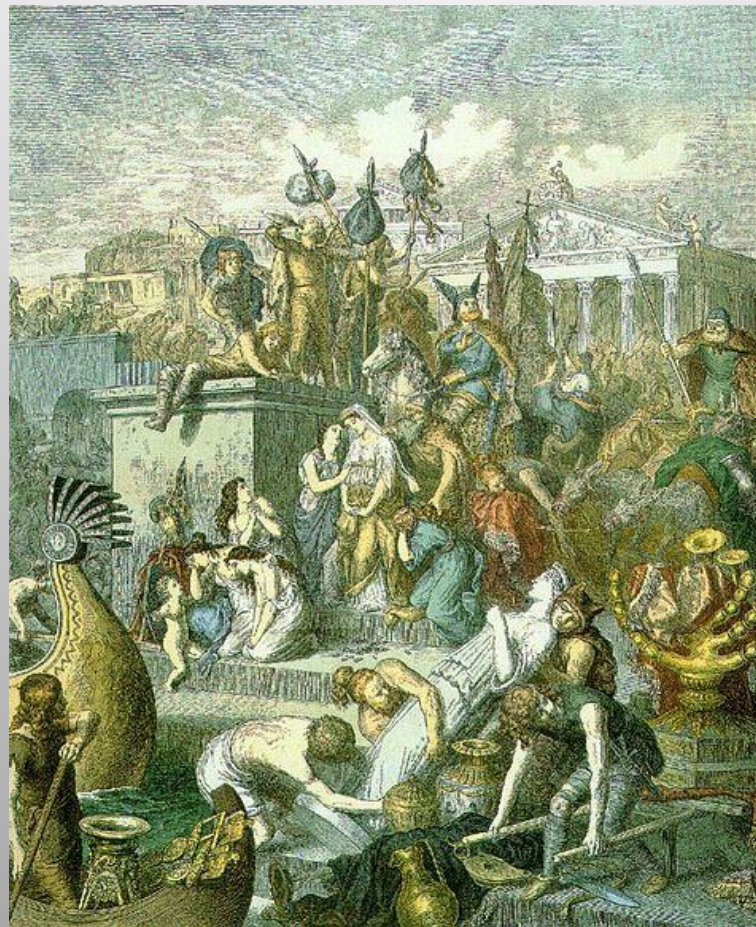

Řešení:

- ✓ **barbarizace římské armády** (především Germány)
- ✓ **hospodářská a politická krize**
- ✓ nedostatek otroků – **vznik „kolonátu“**
- ✓ **stěhování národů** (374 – postup Hunů do Evropy, Attila „bič boží“ v pol. 5. stol. vyplenil Galii)
- ✓ **útoky barbarských kmenů**
(410 – barbarské kmeny Vizigótů pronikli do Itálie a vyplenili Řím, Vandalové r. 455 podruhé)

Drancování Říma Vandaly roku 455

Obrázek č. 12

Odkazy:

Použité zdroje: internet

Dostupné pod licencí GNU Free Documentation License na www:

Obrázek č. 1

WOLPERTINGER. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.10.2012]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:She-wolf_suckles_Romulus_and_Remus.jpg >

Obrázek č. 2

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.10.2012]. Dostupný na WWW:
< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Maccari-Cicero.jpg> >

Obrázek č. 3

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.10.2012]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Expansion_of_Rome,_2nd_century_BC.gif >

Obrázek č. 4

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.10.2012]. Dostupný na WWW:
< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:HannibalTheCarthaginian.jpg> >

Obrázek č. 5

LE GRAND, Louis. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.10.2012]. Dostupný na WWW:
< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Caesar-Altes-Museum-Berlin.jpg> >

Obrázek č. 6

SÉMUR. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.10.2012]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Caesar_campaigns_gaul-en.svg >

Obrázek č.7

CAMUCCINI, Vincenzo. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.10.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cesar-sa_mort.jpg>

Obrázek č. 8

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.10.2012]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Statue-Augustus.jpg>>

Obrázek č. 9

CRISTIANO64. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.10.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Augusto_30aC_-_6dC_55%25CS.jpg.JPG>

Obrázek č. 10

CASTRO, Lorenzo A.. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.10.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Castro_Battle_of_Actium.jpg>

Obrázek č. 11

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.10.2012]. Dostupný na WWW:

< <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6e/Odoakar.jpg>>

Obrázek č. 12

LEUTEMANN, Heinrich. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.10.2012]. Dostupný na WWW:

< [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Heinrich_Leutemann,_Pl%C3%BCnderung_Roms_durch_die_Vandalen_\(c._1860%E2%80%931880\).jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Heinrich_Leutemann,_Pl%C3%BCnderung_Roms_durch_die_Vandalen_(c._1860%E2%80%931880).jpg)>